

Het vergoedingsproces van een psychosociale assistentiehond door gemeenten

Student: Floor Spitters (S4615301)

Begeleider en eerste beoordelaar: Steffie van der Steen

Tweede beoordelaar: Mariette Hingstman

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische wetenschappen

Aantal woorden: 5069

Juni 2024

Abstract

This qualitative study focused on the reimbursement process for psychosocial assistance dogs by municipalities. It examined what information municipalities need from young people, what factors influence the decision-making process, and which reasons are decisive for reimbursement. The results show that municipalities undergo an extensive information-gathering process, consisting of a customized assessment and a cost-benefit analysis. Important factors in the decision-making process include the subjectivity of the WMO-consultant, the living situation and attitude of the client, the expected reduction in care needs, the client's treatment phase, the well-being of the dog, and the added value of the assistance dog. Reimbursements are often denied if the request primarily aims for a therapeutic effect, cheaper alternatives have not been tried, or scientific evidence is lacking. However, there are three decisive reasons for approving the reimbursement of a psychosocial assistance dog: long-term cost reduction, improved participation, and considering the assistance dog as a last resort. The reimbursement process requires careful consideration of client-oriented, dog-oriented, and financial factors, with municipalities striving for a well-considered decision that meets both the client's needs and the municipality's financial interests.

Keywords: psychosocial assistance dogs, reimbursement, municipalities

Inleiding

In de laatste decennia is er veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de positieve effecten die gezelschapsdieren kunnen bieden aan hun eigenaar. Zo wordt er sinds de jaren tachtig al door onderzoekers onderzocht of het hebben van een gezelschapsdier bijdraagt aan een verbeterde mentale en fysieke gezondheid van de eigenaar (Beetz et al., 2012). Uit onderzoek is gebleken dat huisdiereigenaren sociale steun aan hun gezelschapsdier hebben, makkelijker sociaal contact maken en een toename van vitaliteit ervaren (Enders-Slegers & Hediger, 2023). Verschillende gezelschapsdieren kunnen worden ingezet als therapievorm. Er zijn therapieprogramma's met paarden, honden, katten, vissen en kooivogels (Quain et al., 2021). In de moderne samenleving is een hond het meest gebruikelijke dier om in te zetten bij een therapieprogramma, wat ook bijdraagt aan de toenemende inzet van assistentiehonden als hulpvorm bij mensen met een beperking (Bert et al., 2016). Er zijn verschillende typen assistentiehonden, bijvoorbeeld blindengeleidehonden, signaalhonden voor mensen met een auditieve beperking, medische waarschuwingshonden en autismehulphonden (Bogaerts et al., 2019).

Tegenwoordig zijn er ook psychosociale assistentiehonden voor mensen met mentale problematiek, zoals depressie, posttraumatische stressstoornis of een angststoornis (Lloyd et al., 2019). Bij deze doelgroep is de problematiek minder zichtbaar voor de buitenwereld. Een psychosociale assistentiehond is een speciaal getrainde hond die kan worden ingezet bij mensen met ernstige mentale problemen om hen te ondersteunen op fysiek, psychisch en intellectueel gebied (Lindsay & Thiyagarajah, 2021). De assistentiehond kan mensen helpen bij het verminderen van angst en stress, sociale interacties bevorderen, emotionele steun bieden en ondersteuning bieden in openbare ruimtes (Lloyd et al., 2019). Kortom voor jongeren met mentale problemen waarbij een behandelsituatie onvoldoende verlichting van klachten heeft opgeleverd en waarbij andere behandelingen onvoldoende perspectief bieden,

zou een psychosociale assistentiehond mogelijk een oplossing kunnen zijn. Een psychosociale assistentiehond kan het leven van een jongere met ernstige mentale problemen mogelijk weer wat dragelijker maken, maar door de hoge kosten is het voor jongeren lastig om de financiering van een assistentiehond rond te krijgen (Gravrok et al., 2019). Een psychosociale assistentiehond kost gemiddeld 25.000 euro. Dit komt vooral doordat de honden een intensieve opleiding ondergaan die veel tijd vergt (Vink, 2023).

In Nederland kan een psychosociale assistentiehond op drie verschillende manieren worden opgeleid. Zo kan een psychosociale assistentiehond volledig worden opgeleid door een hulphondenorganisatie (Marcato et al., 2022). Daarnaast is er een mogelijkheid om de assistentiehond onder begeleiding van een gekwalificeerde trainer zelf op te leiden (Gravrok et al., 2019). Tot slot is er nog een opleidingsvorm die wat minder geld kost, maar ook minder gebruikelijk is in Nederland. De eigenaar kan er namelijk voor kiezen om de psychosociale assistentiehond geheel zelf op te leiden (Lloyd et al., 2019). Tijdens het opleidingsproces worden de assistentiehonden getraind om specifieke taken te verrichten die hun baasje door moeilijke situaties kunnen helpen. Assistentiehonden kunnen bijvoorbeeld mensen onderbreken van ongewenste gedragstoestanden, zo kunnen ze hun eigenaar wakker maken tijdens een nachtmerrie (Beck et al., 2022). De honden kunnen ook worden opgeleid om paniekaanvallen van hun eigenaar aan te voelen en hen daarvoor waarschuwen (Foltin & Glenk, 2023). Daarnaast kunnen de assistentiehonden mensen eraan herinneren dat ze hun medicijnen moeten slikken (Marcato et al., 2022). Verder kunnen de assistentiehonden helpen bij het terugvinden van routes of de uitgang van een winkel als dat nodig is (Lloyd et al., 2019). Bovendien kan de aanwezigheid van de hond alleen al troost bieden, waardoor het gevoel van veiligheid bij de eigenaar wordt bevorderd (Griffioen & Maurer, 2018). Na het ontvangen van een assistentiehond rapporteren veel jongeren een verbetering van hun mentale gezondheid (Rodriguez et al., 2020). Uit een systematische review is gebleken dat mensen

met een medische of lichamelijke aandoening ongeveer drie tot zes maanden na het ontvangen van hun assistentiehond verbeteringen ervoeren op het gebied van sociaal functioneren, emotioneel welzijn en kwaliteit van leven (Rodriguez et al., 2020).

De financieringsmogelijkheden van een assistentiehond zijn niet helder, hierdoor is het voor de jongeren onduidelijk hoe zij een assistentiehond kunnen financieren. Dit zorgt voor extra druk op jongeren die zich al in een kwetsbare positie bevinden. Uit de ervaringen van jongeren met een psychosociale assistentiehond is dan ook naar voren gekomen dat het financieringsproces bij de gemeente en zorgverzekeraars moeizaam verloopt (Mylen, 2024). Zorgverzekeraars vergoeden over het algemeen alleen assistentiehonden als er sprake is van een lichamelijke aandoening (Niekoop, 2014). Dit betekent dat jongeren met psychische problemen doorgaans niet in aanmerking komen voor financiering van een assistentiehond vanuit de zorgverzekering. Om deze reden proberen veel jongeren via hun gemeente een vergoeding van een psychosociale assistentiehond aan te vragen. Ook bij gemeenten is het echter niet duidelijk wanneer iemand in aanmerking komt voor een vergoeding van een psychosociale assistentiehond. De toewijzingen voor het vergoeden van een psychosociale assistentiehond door gemeenten lijken willekeurig. In sommige gemeenten wordt een psychosociale assistentiehond wel vergoed via de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), de Wet langdurige zorg of uit het persoonsgebonden budget, maar in veel andere gemeenten wordt een psychosociale assistentiehond meestal niet vergoed. De WMO heeft als doel om de participatie en zelfredzaamheid van mensen met een beperking te bevorderen (*Wet maatschappelijke ondersteuning*, 2015). Gemeenten zien vooral dat een psychosociale assistentiehond gericht is op behandeling van psychische stoornissen, waardoor het een medische of therapeutische functie zou hebben (*WMO Maatschappelijke ondersteuning in Den Haag*, 2022). Dat een psychosociale assistentiehond daarnaast kan bijdragen aan de zelfredzaamheid en participatie van een jongere, is voor de gemeente niet altijd voldoende

reden om een assistentiehond te vergoeden vanuit de WMO (*WMO Maatschappelijke ondersteuning in Den Haag, 2022*). Bovendien geven veel gemeenten en zorgverzekeraars aan dat er onvoldoende wetenschappelijk bewijs is over de effectiviteit van psychosociale assistentiehonden, dit zorgt ervoor dat ze niet overgaan op het vergoeden van een psychosociale assistentiehond (Vink, 2023). Als laatste optie om de financiering van een assistentiehond rond te krijgen, kunnen jongeren overwegen een lening aan te gaan of een crowdfunding op te zetten om middelen te verzamelen (Wester et al., 2020). Echter, een belemmering bij deze financieringsoptie is dat niet alle jongeren over de benodigde middelen of sociale netwerken beschikken.

Dit onderzoek richt zich op het vergoedingsproces van een psychosociale assistentiehond voor jongeren met ernstige mentale problematiek. Zoals eerder genoemd, komt het zelden voor dat zorgverzekeraars een psychosociale assistentiehond vergoeden, daarom richt dit onderzoek zich alleen op gemeenten. Verder zal er informatie verzameld worden over wanneer gemeenten wel of niet overgaan tot het vergoeden van een psychosociale assistentiehond en welke factoren meespelen in deze afweging. Het doel van dit onderzoek is om erachter te komen welke verschillende factoren invloed hebben op het vergoedingsproces. Uiteindelijk zal dit onderzoek bijdragen aan het in kaart brengen van het beleid rondom de financiering van een psychosociale assistentiehond. De onderzoeksvraag die hieruit volgt luidt: *In hoeverre spelen de verschillende factoren gericht op de cliënt, assistentiehond en financiën een rol in het vergoedingsproces van een psychosociale assistentiehond door de gemeente?*

De onderzoeksvraag kan beantwoord worden met behulp van de volgende deelvragen:

- Welke informatie hebben gemeenten nodig van jongeren om een beslissing te nemen of een psychosociale assistentiehond vergoed kan worden?

- Welke factoren spelen mee in de afweging om een psychosociale assistentiehond wel of juist niet te vergoeden bij de gemeenten?
- Wat zijn voor gemeenten doorslaggevende redenen om over te gaan op het vergoeden van een psychosociale assistentiehond?

Methode

Onderzoeksdesign

Vanuit de Rijksuniversiteit Groningen en de Erasmus Universiteit werd een onderzoek op het gebied van psychosociale assistentiehonden opgezet door zes ervaringsdeskundigen. Het onderzoek werd gefinancierd door ZonMW. Verder waren er in totaal zes studenten bij dit lopende onderzoek betrokken die ieder een deelonderwerp hebben onderzocht. De focus lag op verschillende factoren die een rol spelen in het vergoedingsproces van een psychosociale assistentiehond door gemeenten. In dit kwalitatieve onderzoek hebben zowel de ervaringsdeskundigen als de studenten alle data verzameld door middel van semi-gestandaardiseerde interviews. De interviews werden afgenomen bij verschillende doelgroepen om na te gaan hoe het proces van het verkrijgen van een psychosociale assistentiehond verloopt.

Populatie en steekproef

De verschillende doelgroepen die werden geïnterviewd, waren: zorgprofessionals, zorgverzekeraars, hulphondenorganisaties, gemeenten en jongeren met een psychosociale assistentiehond. In dit onderzoek was er sprake van een gelegenheidssteekproef, waarbij de deelnemers niet op willekeurige wijze werden geworven. Het streven was om minstens tien deelnemers van iedere doelgroep te interviewen, dus voor het hele onderzoek bestond de

steekproef uit minimaal vijftig deelnemers. De studenten hadden deelnemers geworven die werkzaam zijn als zorgprofessional, zorgverzekeraar of bij de gemeente. Verder hadden de ervaringsdeskundigen hulphondenorganisaties en jongeren met een psychosociale assistentiehond geworven. Het huidige onderzoek richt zich alleen op de doelgroep gemeenten. De steekproefgrootte van dit onderzoek bestond uit negen deelnemers. Er werden drie mannen en zes vrouwen geïnterviewd. De deelnemers die werden geïnterviewd waren allemaal werkzaam als WMO-consulent bij de gemeente. De WMO-consulenten in de steekproef kwamen uit zes verschillende provincies. Zo waren drie respondenten werkzaam in de gemeente Friesland en twee in Groningen. Verder was er één respondent geïnterviewd uit de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Flevoland en Drenthe. De leeftijd van de respondenten was onbekend, maar aangezien de respondenten allemaal werkzaam waren, kan er gesteld worden dat de leeftijdsverdeling ergens tussen de 20 en 67 jaar oud ligt.

Procedure

Dit onderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie van de afdeling pedagogiek en onderwijswetenschappen. De deelnemers werden geworven via e-mail, bellen, LinkedIn of uit het netwerk van de onderzoekers. In de periode van begin maart tot eind mei 2024 werd alle data voor dit onderzoek verzameld. De onderzoekers informeerden de deelnemers over het doel van het onderzoek, hun betrokkenheid, de vertrouwelijkheid van hun antwoorden en hoe de gegevens zouden worden gebruikt. Ook werden de deelnemers op de hoogte gesteld dat hun deelname geheel vrijwillig was en dat ze op ieder moment mochten besluiten om hun deelname te beëindigen. De interviews met de gemeente hebben allemaal online, via Google Meet, plaatsgevonden. Er werd van alle interviews een audio-opname opgenomen, zodat de interviews in het vervolg allemaal gecodeerd konden worden. Bij aanvang van het interview ondertekenden alle deelnemers een toestemmingsformulier, waarmee de deelnemers

instemming gaven om deel te nemen aan het onderzoek, voor het opnemen van het interview en voor het verwerken van de persoonsgegevens. In dit onderzoek werd vertrouwelijk omgegaan met de persoonsgegevens van de respondenten. Om de privacy van de respondenten te waarborgen werd identificeerbare informatie geanonimiseerd. Als beloning van de deelname kreeg iedere jongere die geïnterviewd werd, een VVV-tegoedbon ter waarde van 20 euro.

Instrument

In dit onderzoek werden semi-gestandaardiseerde interviews afgenomen bij vijf verschillende doelgroepen om zo meer informatie over het onderwerp te verzamelen. De ervaringsdeskundigen hadden voor iedere doelgroep een eigen interviewleidraad opgesteld. Bij het afnemen van het interview volgde de onderzoeker de desbetreffende interviewleidraad, maar was er ook ruimte voor flexibiliteit. De interviewer had de vrijheid om door te vragen op interessante punten om zo diepgaandere antwoorden van de respondent te verkrijgen. In dit onderzoek is de interviewleidraad van de gemeente gebruikt. Hieronder staan een aantal vragen die gesteld zijn en van belang waren voor dit onderzoek:

- Kunt u uitleggen op basis waarvan er beslist wordt om een aanvraag voor een psychosociale assistentiehond te weigeren of toe te kennen?
- Welke redenen geven de doorslag bij het wel of niet toekennen van financiering?
- Wat is een belangrijke reden om een aanvraag wel toe te kennen?
- En wat is een belangrijke reden om een aanvraag niet toe te kennen?

De complete interviewleidraad voor gemeenten is terug te vinden als bijlage 1. Na het afnemen van de interviews werden de audio-opnames getranscribeerd, zodat de verkregen data verder kon worden geanalyseerd.

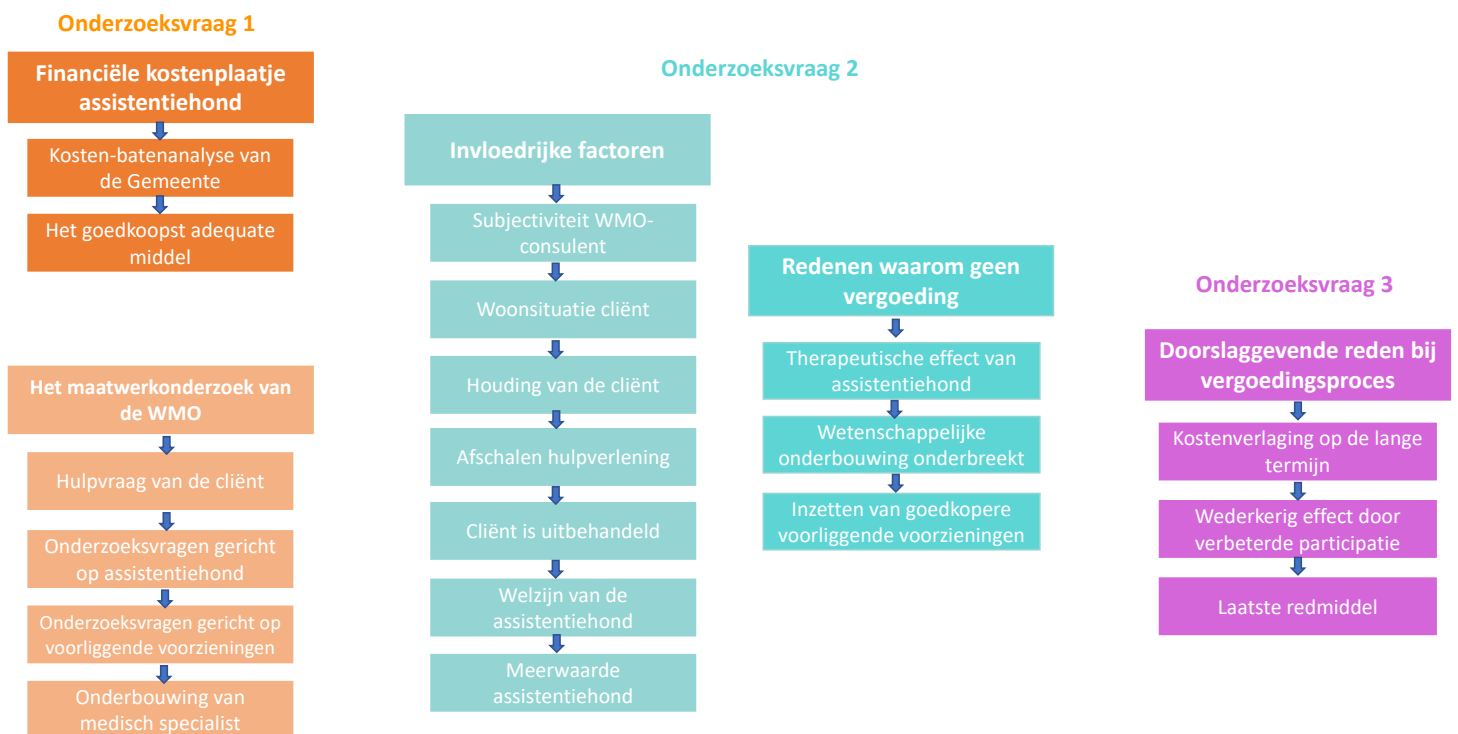
Data-analyse

Met behulp van het programma Microsoft Word was het mogelijk om de verzamelde data automatisch te dicteren. De onderzoeker heeft deze teksten gecontroleerd. Vervolgens zijn er door de onderzoeker volledige transcripten van gemaakt. Daarna kon het data-analyse proces van start gaan in het programma ATLAS.ti Web, waarbij de student betrokken was als codeur en analist. De eerste stap om de verzamelde data te verwerken was het selecteren van de relevante stukken tekst uit de transcripten van de interviews met de gemeenten. Vervolgens volgde er een proces van open coderen, waarbij de geselecteerde stukken tekst werden gelabeld. De labels hadden betrekking op de drie verschillende onderzoeksvragen. Later kwam er een proces van axiaal coderen. Door middel van axiaal coderen, werd de data systematisch geordend en kon de onderzoeker op zoek gaan naar verbanden tussen de verschillende concepten. Dit zorgde ervoor dat de onderzoeker diepgaande inzichten verkreeg over de opvattingen, ervaringen en perspectieven van de deelnemers. Uiteindelijk werden er verbanden gelegd tussen de open codes, waarmee uiteindelijk nieuwe hoofdcodes en subcodes per onderzoeksvraag werden geïdentificeerd. Zo was het opvallend dat vrijwel iedere respondent benoemde dat een aanvraag voor een psychosociale assistentiehond maatwerk vereist. De vragen die worden behandeld in een maatwerkonderzoek bij de WMO vielen als subcodes onder de hoofdcode van het *maatwerkonderzoek*. Ook werd er uiteindelijk een onderscheid gemaakt in de hoofdcodes *invloedrijke factoren* en *redenen waarom geen vergoeding*. De hoofdcodes en subcodes zijn besproken en geanalyseerd met de begeleidster van de onderzoeker. Nadat alle negen interviews waren gecodeerd, is er van alle relevante hoofdcodes en subcodes een codeboom opgesteld. Met behulp van de codeboom kon er een antwoord worden geformuleerd op de onderzoeksvragen.

Resultaten

In de onderstaande codeboom die is opgesteld, is een overzicht te zien met de belangrijkste hoofdcodes en subcodes die horen bij dit onderzoek. In het vervolg worden de codes nader toegelicht en zal er aan de hand van de codes een antwoord op de drie onderzoeksvragen geformuleerd worden.

Figuur 1: codeboom

Onderzoeksvraag 1: informatieverzameling gemeente

Nadat gemeenten van een cliënt een aanvraag binnen krijgen voor een psychosociale assistentiehond, start er een informatieverzamelingsproces door een WMO-consulent. Bij iedere gemeente wordt er vervolgens gekeken naar het *financiële kostenplaatje van de assistentiehond*. Respondent 2 benadrukt het belang van het afwegen van de financiële kosten voor de gemeente: “Kosten-baten weet je, gemeente is geld. Het is alleen maar geld.” Om de financiële kosten in kaart te brengen, wordt er door WMO-consulenten een *kosten-*

batenanalyse opgesteld. In deze analyse worden de kosten aan begeleiding, therapie, medicatie en andere ondersteunende diensten die de gemeente momenteel verstrekt meegenomen. Deze kosten worden vergeleken met de geschatte kosten van het inzetten van een assistentiehond. Voor de gemeente is het van belang dat er altijd gekeken wordt naar *het goedkoopst adequate middel*, het is immers belastinggeld waarmee er wordt betaald. Zo gaf respondent 7 aan: “Als je in een termijn van een jaar dezelfde doelen kunt behalen met begeleiding in plaats van met die assistentiehond. Dan is dat natuurlijk wel een goedkopere oplossing.” Individuele begeleiding is meestal een goedkopere adequatere oplossing, omdat de gemeente voor deze WMO-voorziening contractafspraken heeft gemaakt.

Verder wordt er voor iedere assistentiehond-aanvraag een *maatwerkonderzoek* gestart, waarin verschillende onderwerpen worden onderzocht om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de situatie waarin de cliënt zich momenteel bevindt. Het maatwerkonderzoek bestaat uit vier onderdelen. Bij het onderdeel *hulpvraag van de cliënt*, worden vragen gesteld als: wat is precies de hulpvraag van de cliënt? Welke beperkingen heeft de cliënt? Is er een diagnose en wat is de prognose? Daarnaast worden er *onderzoeksvragen* gesteld die zich richten op de *assistentiehond*. Zoals respondent 2 opmerkte: “Dus je komt wat halen die snap ik, maar hoe ga je dan zorgen voor de hond als jij op vakantie gaat? Of als de hond ziek is? Hoe doe je het dan? En daar wordt niet vaak goed over nagedacht, dan wordt het te mooi ingekleurd.” In het maatwerkonderzoek wordt onderzocht of de cliënt in staat is om de verantwoordelijkheid voor de zorg van de hond te dragen. Het kan ook gebeuren dat jongeren al in het bezit zijn van een hond, alvorens ze bij de gemeente hebben aangeklopt. Dan kunnen vragen gesteld worden of de hond wel geschikt is om opgeleid te worden tot assistentiehond. Verder wordt in het maatwerkonderzoek besproken welke *voorliggende voorzieningen* de cliënt allemaal gehad heeft en waarom deze voorzieningen niet werkzaam waren. Zo wordt er gekeken naar andere manieren waarmee de beperkingen van de cliënt opgelost zouden kunnen

worden, door bijvoorbeeld individuele begeleiding of therapie. Tot slot wordt er in het informatieverzamelingsproces gevraagd naar een *onderbouwing van een medisch specialist*. In deze onderbouwing staat een stuk behandelgeschiedenis van de cliënt en de motivatie van de medisch specialist waarom een assistentiehond wordt geadviseerd. Door de uitgebreide informatieverzameling van het financiële kostenplaatje en het maatwerkonderzoek kunnen gemeenten een meer weloverwogen beslissing nemen over de vergoeding van een assistentiehond voor jongeren.

Onderzoeksvraag 2: invloedrijke factoren vergoedingsproces

Uit de interviews zijn verschillende *invloedrijke factoren* naar voren gekomen die suggereren dat de beslissing om een psychosociale assistentiehond al dan niet te vergoeden een complexe afweging is. Zo kan de *subjectiviteit van de WMO-consulent* een rol spelen in het vergoedingsproces van de assistentiehond. De persoonlijke overtuigingen van WMO-consulenten tegenover assistentiehonden kunnen de besluitvorming sterk beïnvloeden. Sommigen geloven sterk in de effectiviteit van de assistentiehonden, terwijl anderen hier meer sceptisch over zijn. Daarnaast wordt ook gekeken naar de *woonsituatie van de cliënt*. Respondent 6 benadrukt dit door te zeggen: “Ik vind eigenlijk dat het zou moeten gaan om iemand die zelfstandig woont, dat is een criterium. Dus niet in een instelling.” De *houding van de cliënt* speelt ook een rol. De bereidheid van de cliënt om actief deel te nemen aan de zorg voor de assistentiehond en het kunnen onderbouwen van de aanvraag kan de kans op vergoeding vergroten. Bovendien kan door de aanwezigheid van de assistentiehond *de hulpverlening* mogelijk worden *afgeschaald*. Deze invloedrijke factor wordt ondersteund door respondent 3: “Dan kan natuurlijk de reguliere hulpverlening naar beneden en dan kan de hond het overnemen. Dus in die zin ga je dan die kosten weer besparen, die je dan nu eigenlijk structureel aan een persoon geeft of aan een organisatie. Maar het is allemaal

toekomst en verwachting.” Ook wordt er gekeken naar de behandelfase waarin de cliënt zich momenteel bevindt. Zo geeft respondent 2 het volgende aan: “Het is echt een zoektocht, het zijn meerdere factoren. Er moet echt niks voorliggend zijn, je zult veel al zelf geprobeerd moeten hebben en dat is echt wel worstelen voor deze mensen. Alvorens je tot een assistentiehond komt.” Als de *cliënt* als *uitbehandeld* wordt beschouwd, kan een assistentiehond worden overwogen als laatste redmiddel. Verder benoemt respondent 8 nog een factor die van invloed is: “Het welzijn van een assistentiehond speelt voor ons ook wel gewoon een grote rol.” Wanneer gemeenten twijfels hebben over het vermogen van de cliënt om de zorg voor de hond te dragen en de veiligheid van de hond, kan dit het vergoedingsproces beïnvloeden. Tot slot wordt de vraag gesteld wat is de *meerwaarde* die de *assistentiehond* biedt ten opzichte van een gewone huishond. Als de voordelen van een psychosociale assistentiehond mogelijk ook bereikt kunnen worden met een huishond, kan dit effect hebben op het vergoedingsproces.

Er zijn drie verschillende *redenen* naar voren gekomen waarom *gemeenten niet* overgaan op het *vergoeden* van een psychosociale assistentiehond. Een van deze redenen is dat als de assistentiehond-aanvraag voornamelijk gericht is op het *therapeutische effect van de assistentiehond*. In dat geval wordt de aanvraag door de gemeente afgewezen of verwezen naar de zorgverzekering. De focus van de WMO ligt immers niet op therapeutische doeleinden, maar op zelfredzaamheid en participatie. Daarnaast mogen gemeenten aanvragen afwijzen, omdat de *wetenschappelijke onderbouwing* nog *ontbreekt* voor de effectiviteit van psychosociale assistentiehonden. Respondent 5 verwoordde dit als volgt: “Daarin heeft de beleidsadviseur ons uitgelegd dat we in ieder geval niet hoeven toe te kennen, ook vanwege die wetenschappelijk onderbouwing die nu nog ontbreekt.” Dit standpunt wordt ondersteund door respondent 1: “In een brief van de minister staat, dat onderzoek wat gedaan is [geldt] voor veteranen [en] dat je dat niet, zomaar naar andere situaties kan voorzetten en dus is er

nog steeds geen wetenschappelijk bewijs.” Tot slot, voordat serieus wordt overwogen om een assistentiehond in te zetten, onderzoekt de gemeente of er *goedkopere voorliggende voorzieningen* zijn die eerst kunnen worden uitprobeerde. Als deze voorzieningen niet zijn uitprobeerde of geweigerd door de aanvrager, kan dit een grond zijn om de aanvraag af te wijzen. Dit wordt bevestigd door respondent 1: “Als je een hulpvraag hebt en je hebt problematiek, dan kijk je naar welke oplossingen zijn er? Zijn er goedkopere adequate oplossingen dan een assistentiehond, dan komt er geen assistentiehond.”

Onderzoeksvraag 3: doorslaggevende redenen in vergoedingsproces

Uit de interviews met de gemeente is naar voren gekomen dat er verschillende *doorslaggevende redenen* kunnen zijn in het *vergoedingsproces* van een psychosociale assistentiehond. Ten eerste speelt *kostenverlaging* door een assistentiehond *op de langere termijn* een belangrijke rol. Het is mogelijk dat met de inzet van een assistentiehond de noodzaak voor intensieve reguliere hulpverlening, zoals individuele begeleiding, afneemt. Deze verschuiving kan leiden tot besparingen op de kosten van de gemeente. Dit sluit aan bij wat respondent 4 aangeeft: “Wanneer een assistentiehond bijvoorbeeld resulteert in een dusdanige verlaging en dus een besparing op de indicatie van individuele begeleiding (...), zou je ondanks het ontbreken van wetenschappelijke onderbouwing een uitzondering kunnen maken.” De gemeente wil eigenlijk voorkomen dat de cliënt gebruik moet maken van duurdere zorg.

Een ander belangrijke reden is het *wederkerig effect* dat ontstaat door *verbeterde participatie* van de cliënt met assistentiehond. Respondent 2 geeft aan: “Als ik zie dat iemand daadwerkelijk kan participeren, weer kan bijdragen aan scholing, in de maatschappij (...), als iemand weer wat meer op de arbeidsmarkt zou kunnen doen. Dat vind ik heel waardevol, want dan doe je de gemeente min of meer wat terug.” Wanneer er een wederkerig effect

ontstaat, doordat de cliënt beter participeert in de samenleving, dan wordt de aanvraag beter getolereerd door de gemeente. Zo wordt er ook gezegd door respondent 6: “Zo’n assistentiehond biedt geen oplossing, maar het is wel een uitkomst voor iemand om meer deel te nemen aan de samenleving.”

Tot slot wordt een psychosociale assistentiehond ook wel een *laatste redmiddel* genoemd wanneer alle voorliggende voorzieningen, zoals begeleiding, geen effect meer heeft op de cliënt. In deze zeer uitzonderlijke gevallen kan de gemeente er dan voor kiezen om de opleidingskosten van de assistentiehond te vergoeden. Zo heeft respondent 9 een keer voor een cliënt een assistentiehond vergoedt: “En in dit geval was het dus ook zo dat we niet een andere oplossing of mogelijkheid zagen, dan het verstrekken van die psychosociale assistentiehond. Hetgeen wat zij ook aangaf van, dit is mijn laatste redmiddel wat ik heel graag wil proberen om meer kwaliteit van leven te kunnen ervaren.”

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in het vergoedingsproces van psychosociale assistentiehonden door gemeenten. Hiervoor is onderzocht welke informatie gemeenten van jongeren nodig hebben, welke factoren in de overweging een rol spelen en welke redenen doorslaggevend zijn om over te gaan op de vergoeding van een psychosociale assistentiehond. Zo kan geconcludeerd worden dat gemeenten beginnen met het uitvoeren van een uitgebreid informatieverzamelingsproces om te beslissen of een psychosociale assistentiehond vergoed kan worden. Dit proces bestaat uit een maatwerkonderzoek waarin de specifieke situatie van de cliënt wordt onderzocht. Daarnaast wordt een kosten-batenanalyse uitgevoerd om de financiële impact van de hond af te wegen tegen andere beschikbare middelen. Gemeenten streven immers naar het verstrekken van het goedkoopst adequate middel. Het vergoedingsproces wordt beïnvloed door meerdere factoren, zoals de

subjectiviteit van de WMO-consulent, de woonsituatie en houding van de cliënt, de verwachte vermindering van de hulpverlening, behandelfase van de cliënt, het welzijn van de hond en de meerwaarde van een assistentiehond. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat vergoedingen vaak worden afgewezen als de aanvraag voornamelijk een therapeutisch effect zou beogen, goedkopere voorzieningen nog niet zijn uitgetoetst of aangezien de wetenschappelijke onderbouwing nog ontbreekt. Desondanks blijkt uit de resultaten dat er voor gemeenten drie doorslaggevende redenen zijn om over te gaan op het vergoeden van een psychosociale assistentiehond: een dusdanige kostenverlaging op de lange termijn, een wederkerig effect door verbeterde participatie van de cliënt en het inzetten van de assistentiehond als laatste redmiddel wanneer andere voorzieningen niet effectief blijken te zijn. Al met al kan geconcludeerd worden dat het een complexe afweging is om een beslissing te nemen over het wel of niet vergoeden van een psychosociale assistentiehond, waarbij spelen de factoren gericht op de cliënt, assistentiehond en financiën een rol. Kortom, het vergoeden van een psychosociale assistentiehond vereist een zorgvuldige afweging, waarbij gemeenten streven naar een weloverwogen beslissing die zowel recht doet aan de behoeften van de cliënt als aan de financiële belangen van de gemeente.

De Raad van Beroep heeft aangegeven dat gemeenten niet verplicht zijn om psychosociale assistentiehonden te vergoeden vanwege het ontbreken van de wetenschappelijke onderbouwing (Enneking, 2014). Ook laten de gegevens uit dit onderzoek zien dat gemeenten liever andere voorliggende voorzieningen inzetten bij cliënten, zoals individuele begeleiding of therapie, met als argument dat deze meer of bewezen effectief zijn. Dit roept de vraag op hoe het ervoor staat met de wetenschappelijke onderbouwing van deze voorliggende voorzieningen. Er zijn onderzoeken die de effectiviteit aantonen van individuele begeleiding en therapie. Zo blijkt uit een onderzoek dat interpersoonlijke therapie een behandeloptie kan zijn voor mensen met een depressie (Mello et al., 2004). Ook kwam uit een

onderzoek naar voren dat op mindfulness gebaseerde therapieën effectief zijn in het verminderen van angststoornissen (Hofmann et al., 2010). Hoewel de positieve effecten van individuele begeleiding en therapie voor de specifieke stoornissen veelbelovend zijn, wil dit niet automatisch zeggen dat deze behandelingen ook effectief zijn bij een doelgroep met complexere problematiek. Uit een onderzoek blijkt dat jongeren met een posttraumatische stressstoornis en een borderline persoonlijkheidsstoornis symptomen ervaren die elkaar kunnen overlappen en versterken, zoals impulsiviteit en emotiedisregulatie (Ford & Courtois, 2014). Hierdoor is een behandelingsaanpak niet altijd effectief voor het behandelen van twee stoornissen tegelijkertijd (Ford & Courtois, 2014). Daarom is het belangrijk om te onderzoeken of de effectiviteit van behandelingen gegeneraliseerd kan worden naar jongeren waarbij meerdere diagnoses zijn vastgesteld (Hostetter & Klein, 2022).

Veel onderzoeken naar de effectiviteit van interventies zijn internationaal. De bevindingen uit internationale onderzoeken zijn mogelijk niet direct van toepassing op de specifieke Nederlandse context, vanwege culturele, sociale en economische factoren die kunnen variëren per land (Grol & Grimshaw, 2003). Zo is er bijvoorbeeld onderzocht hoe cognitieve gedragstherapie (CGT) effectiever kan zijn voor verschillende culturele groepen. De effectiviteit van CGT nam toe wanneer therapeuten rekening hielden met de cultuur van de cliënt, zoals het respecteren van de normen en waarden, het overwinnen van taalbarrières of door te kijken naar hoe de cliënt zich aanpast aan de nieuwe cultuur (Jankowska, 2019). Het onderzoek van Jankowska laat zien dat culturele aanpassingen invloed kunnen hebben op het succes van een interventie in een specifieke context. De vraag om evidence-based te werken stijgt, terwijl bij veel Nederlandse interventies nog nauwelijks iets bekend is over de effectiviteit (Konijn et al., 2007). Dit benadrukt de noodzaak om meer onderzoek te doen naar de effectiviteit van interventies die in Nederland worden toegepast.

Beperkingen

In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef. De respondenten zijn niet willekeurig gekozen, dit kan de generaliseerbaarheid van de resultaten beperken (Etikan et al., 2015). Hierdoor zijn de resultaten specifiek van toepassing op de deelnemers van deze steekproef en kunnen mogelijk niet worden gegeneraliseerd naar de gehele populatie WMO-consulenten. Ook kan de gelegenheidssteekproef leiden tot een steekproefvertekening (Etikan et al., 2015). De negen WMO-consulenten die bereid waren om aan dit onderzoek deel te nemen, kunnen verschillen van andere WMO-consulenten in Nederland die niet wilden deelnemen. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat de respondenten die zijn geïnterviewd over het algemeen positiever denken over het vergoeden van psychosociale assistentiehonden vergeleken met WMO-consulenten die niet zijn geïnterviewd. Dit maakt de steekproef minder representatief voor de bredere populatie.

Opvallend was dat alle gemeenten streven naar het verstrekken van het goedkoopst adequate middel, aangezien het nog onvoldoende inzichtelijk is wat de lange termijneffecten van een psychosociale assistentiehond zijn. Ook zijn de financiële middelen van de gemeente beperkt. Voordat cliënten in aanmerking kunnen komen voor de inzet van een psychosociale assistentiehond, dienen zij eerst voorliggende behandelingen uitgeprobeerd te hebben. Dit impliceert dat cliënten in feite als uitbehandeld worden beschouwd, hierdoor rijst de vraag of gemeenten voldoende nadenken over de impact die dit heeft op de cliënt. Cliënten zitten vaak langdurig in verschillende behandeltrajecten, waarbij weinig tot geen vooruitgang wordt geboekt. Voor cliënten in kwetsbare situaties vormt het een uitdaging om adequaat om te gaan met deze tegenslagen. Nederlandse gemeenten dragen de verantwoordelijkheid om een breed scala aan diensten en voorzieningen te leveren, met als doel de kwaliteit van leven van de Nederlandse inwoners te verbeteren (Huygen & De Meere, 2008). Om deze reden is de aanbeveling naar gemeenten om zich niet alleen te focussen op de kostenbesparing die een

psychosociale assistentiehond op zou kunnen leveren, maar om ook meer aandacht te besteden aan de kwaliteit van leven van jongeren. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat gemeenten moeilijkheden ondervinden bij het beslissen over een vergoeding van een aanzienlijk bedrag, mede vanwege de nog onbekende lange termijneffecten van de inzet van een psychosociale assistentiehond. Daarom is de aanbeveling voor vervolgonderzoek om te onderzoeken wat de lange termijneffecten zijn van psychosociale assistentiehonden. Het vervolgonderzoek kan uitgevoerd worden door middel van een longitudinale studie, waarbij meerdere jongeren met een psychosociale assistentiehond gedurende een lange periode gevolgd worden. Het is van belang dat het vervolgonderzoek zich richt op wat voor impact een psychosociale assistentiehond heeft op de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt, aangezien dit de kern van de WMO is (*Wet maatschappelijke ondersteuning, 2015*). Door uitgebreider onderzoek te verrichten naar de lange termijneffecten kan de ontbrekende wetenschappelijke kennis over de effectiviteit van de psychosociale assistentiehond worden aangevuld.

Referentielijst

- Beck, A., Rodriguez, K. E., MacLean, E. L., Wahab, A. H. A., Sabbaghi, A., & O’Haire, M. E. (2022). Characterizing veteran and PTSD service dog teams: Exploring potential mechanisms of symptom change and canine predictors of efficacy. *PLOS ONE*, *17*(7), e0269186. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269186>
- Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and Psychophysiological Effects of Human-Animal Interactions: The Possible Role of Oxytocin. *Frontiers in Psychology*, *3*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>
- Bert, F., Gualano, M. R., Camussi, E., Pieve, G., Voglino, G., & Siliquini, R. (2016). Animal assisted intervention: A systematic review of benefits and risks. *European Journal Of Integrative Medicine*, *8*(5), 695–706. <https://doi.org/10.1016/j.eujim.2016.05.005>
- Bogaerts, E., Moons, C., Van Nieuwerburgh, F., Peelman, L., Saunders, J., & Broeckx, B. J. G. (2019). Rejections in an non-purpose bred assistance dog population: Reasons, consequences and methods for screening. *PLOS ONE*, *14*(6), e0218339. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0218339>
- Enders-Slegers, M. J., & Hediger, K. (2023). Dieren als assistent-behandelaars? *Huisarts en Wetenschap*, *66*(6), 27–29. <https://doi.org/10.1007/s12445-023-2256-1>
- Enneking, K. (2024, 11 maart). *CRvB: gemeente hoeft hulphond niet te vergoeden*. Binnenlands bestuur. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/crvb-oordeelt-gemeenten-hoeven-hulphond-niettevergoeden#:~:text=Hoewel%20zorgverzekeraars%20hulphonden%20niet%20vergoeden,verplicht%20dat%20wel%20te%20doen.&text=De%20Centrale%20Raad%20van%20Beroep,hulphond%20Daanvragen%20af%20te%20wijzen>.

- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2015). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1. <https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Foltin, S., & Glenk, L. M. (2023). Current Perspectives on the Challenges of Implementing Assistance Dogs in Human Mental Health Care. *Veterinary Sciences*, 10(1), 62. <https://doi.org/10.3390/vetsci10010062>
- Ford, J. D., & Courtois, C. A. (2014). Complex PTSD, affect dysregulation, and borderline personality disorder. *Borderline Personality Disorder And Emotion Dysregulation*, 1(1), 9. <https://doi.org/10.1186/2051-6673-1-9>
- Gravrok, J., Howell, T. J., Bendrups, D., & Bennett, P. (2019). Thriving through relationships: assistance dogs' and companion dogs' perceived ability to contribute to thriving in individuals with and without a disability. *Disability And Rehabilitation: Assistive Technology*, 15(1), 45–53. <https://doi.org/10.1080/17483107.2018.1513574>
- Griffioen, R., & Maurer, C. (2018). Dierondersteunde programma's voor kinderen met Downsyndroom en/of autismspectrumstoornis. *Jeugdbeleid*, 12(2), 113–119. <https://doi.org/10.1007/s12451-018-0176-z>
- Grol, R., & Grimshaw, J. (2003). From best evidence to best practice: effective implementation of change in patients' care. *Lancet*, 362(9391), 1225–1230. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(03\)14546-1](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(03)14546-1)
- Hofmann, S. G., Sawyer, A. T., Witt, A. A., & Oh, D. (2010). The effect of mindfulness-based therapy on anxiety and depression: A meta-analytic review. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 78(2), 169–183. <https://doi.org/10.1037/a0018555>
- Hostetter, M., Klein, S. (2022). Filling Gaps in Access to Mental Health Treatment for Teens and Young Adults. *The Commonwealth Fund*. <https://doi.org/10.26099/hrcx-ee55>

- Huygen, A., & De Meere, F. (2008). *De invloed en effecten van sociale samenhang: Verslag van een literatuurverkenning*. Verwey-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2008/01/De-invloed-en-effecten-van-sociale-samenhang_1169.pdf
- Jankowska, M. (2019). Cultural modifications of cognitive behavioural treatment of social anxiety among culturally diverse clients: a systematic literature review. *The Cognitive Behaviour Therapist*, *12*. <https://doi.org/10.1017/s1754470x18000211>
- Konijn, C., Schulze, E., & Schut, T. (2007). Spirit onderzoekt eigen effectiviteit. *Jeugd en Co. Kennis*, *1*(1), 20–26. <https://doi.org/10.1007/bf03085432>
- Lindsay, S., & Thiyagarajah, K. (2021). The impact of service dogs on children, youth and their families: A systematic review. *Disability And Health Journal*, *14*(3), 101012. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2020.101012>
- Lloyd, J., Johnston, L., & Lewis, J. B. (2019). Psychiatric Assistance Dog Use for People Living With Mental Health Disorders. *Frontiers in Veterinary Science*, *6*. <https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00166>
- Marcato, M., Kenny, J., O’Riordan, R. M., O’Mahony, C., O’Flynn, B., & Galvin, P. (2022). Assistance dog selection and performance assessment methods using behavioural and physiological tools and devices. *Applied Animal Behaviour Science*, *254*, 105691. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2022.105691>
- Mello, M. F., De Jesus Mari, J., Bacaltchuk, J., Verdelli, H., & Neugebauer, R. (2004). A systematic review of research findings on the efficacy of interpersonal therapy for depressive disorders. *European Archives Of Psychiatry And Clinical Neuroscience*, *255*(2), 75–82. <https://doi.org/10.1007/s00406-004-0542-x>
- Mylen. (2024, 8 februari). *Themamaand juli over hulphonden*. Stichting ExpEx. <https://www.expex.nl/themamaand-juli-over-hulphonden/>

- Niekoop, V. (2014). Honden en werk, een bedrijfsgeneeskundig advies over de PTSS Buddyhond. *TBV – Tijdschrift Voor Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde*, 22(7), 328–330. <https://doi.org/10.1007/s12498-014-0147-x>
- Quain, A., Ward, M. P., & Mullan, S. (2021). Ethical Challenges Posed by Advanced Veterinary Care in Companion Animal Veterinary Practice. *Animals*, 11(11), 3010. <https://doi.org/10.3390/ani11113010>
- Rodriguez, K. E., Greer, J., Yacilla, J., Beck, A. M., & O’Haire, M. E. (2020). The effects of assistance dogs on psychosocial health and wellbeing: A systematic literature review. *PLOS ONE*, 15(12), e0243302. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243302>
- Vink, A. (2023, 10 maart). *De hulphond: Wmo of Zorgverzekeraar?* Stimulansz. <https://www.stimulansz.nl/hulphond-wmo-zorgverzekeraar/>
- Wester, V., De Groot, S., Kanters, T. A., Wagner, L., Ardesch, J., Ramos, I. C., Enders-Slegers, M., De Ruiter, M., Cessie, S. L., Los, J., Papageorgiou, G., Van Exel, J., & Versteegh, M. (2020). Evaluating the Effectiveness and Cost-Effectiveness of Seizure Dogs in Persons With Medically Refractory Epilepsy in the Netherlands: Study Protocol for a Stepped Wedge Randomized Controlled Trial (EPISODE). *Frontiers in Neurology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fneur.2020.00003>
- Wet maatschappelijke ondersteuning*. (2015). <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorgen-ondersteuning-thuis/wmo-2015>
- WMO Maatschappelijke ondersteuning in Den Haag*. (2022). <https://www.denhaag.nl/wp-content/uploads/sites/2/2022/03/Leidraad-Wmo-gemeente-Den-Haag.pdf>

Bijlage 1

Interviewleidraad gemeenten

Leidraad interview assistentiehonden – gemeenten

Regels voor het interview

- Opnemen gaat het makkelijkst met je smartphone of een tablet. Controleer vooraf of je voldoende geheugen hebt.
- Houd de interviewleidraad er altijd bij, zodat elk onderwerp voor iedereen aan bod komt.
- Je mag alles in je eigen woorden doen en hoeft de tekst niet letterlijk op te lezen (mag wel).
- Als de geïnterviewde al antwoord lijkt te hebben gegeven op een vraag, stel de vraag dan wel, met gelijk daarachter aan "Volgens mij hebben we dit al behandeld, toch? Daarmee geef je de geïnterviewde de mogelijkheid om het nog wat toe te lichten, of om gewoon te zeggen "Ja, klopt."
- Doorvragen zijn schuingedrukt en altijd optioneel, als er voldoende tijd is en je het gevoel hebt dat er nog meer interessante informatie uit het interview te halen is. Doorvragen naar eigen inzicht mag ook altijd, bijvoorbeeld als je nog iets wat duidelijker wil krijgen, of als de geïnterviewde iets interessants zegt.

- Begroeting, aangeven wie jij bent en bedanken voor de mogelijkheid om een interview te houden
 - *In eigen woorden*
- Aangeven wie jij bent en waar het onderzoek over gaat
 - *We houden dit interview in het kader van een onderzoeksproject. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door jongeren met een hulphond en onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen en de Erasmus Universiteit Rotterdam.*
 - *Het doel van het onderzoek is in kaart brengen voor wie en wanneer een psychosociale assistentiehond passend is en wat gemeenten en zorgverzekeraars nodig hebben om te beslissen over een vergoeding.*
- Toestemmingsformulier laten lezen en ondertekenen
 - *Voor het interview van start gaat, heb ik hier eerst een toestemmingsformulier. Lees dit rustig door en stel gerust vragen als u die heeft. Daarna kunt u deze ondertekenen.*
- Audio-opname extra toelichten en aanzetten
 - *Zoals u in het formulier zag, willen we graag een audio-opname maken om het interview later terug te luisteren en verder te analyseren.*
 - *Nadat we de audio-opname hebben uitgeschreven, zullen we de opname verwijderen. Als u hiermee akkoord gaat, zet ik nu de audio-opname aan AANZETTEN*
- Benadrukken dat deelnemer geen antwoord hoeft te geven als deelnemer dat liever niet wil.
 - *Ik ga vragen stellen over het beleid omtrent de vergoedingen voor hulphonden en het onderscheid dat daarin wordt gemaakt in de verschillende typen hulphonden. Ik gebruik de term 'hulphond' en 'assistentiehond', beide termen zijn gelijk aan elkaar. Soms stel ik een vervolgvraag. U mag steeds zo kort of lang antwoorden als u zelf kan, mag en wil.*
 - *Voel u vrij om alleen die informatie te geven die u ook echt kan, mag en wil geven. Dus, als u liever geen antwoord geeft op een vraag, zeg het dan even. Dan slaan we die vraag over.*
 - *We kunnen op elk moment pauze houden, of het interview stoppen als u dat wil.*
 - *Dan gaat nu het interview beginnen.*

[Controleer of de opname aanstaat]

Vragen:

- 1) Kunt u kort iets over uzelf en uw functie vertellen?
 - a. Hoe lang werkt u al (ongeveer) in deze functie?
- 2) Bent u bekend met de verschillende typen hulphonden?
 - a. Indien nee, geef korte uitleg hierover:

Hulphonden zijn speciaal getrainde honden die mensen met een beperking helpen om de kwaliteit van leven te vergroten. Het bekendste voorbeeld is de geleidehond die iemand met een visuele beperking helpt om nergens tegenaan te lopen en een zitplek in het openbaar vervoer te vinden. Zo heb je ook signaalhonden die mensen met een gehoorbeperking signaleren, ADL-honden die mensen met allerlei verschillende fysieke beperkingen ondersteunt door o.a. het openen van deuren en lades, de was in en uit de machine haalt en lichtschakelaars kan bedienen. Deze drie typen hulphonden worden in de meeste gevallen vergoed door de zorgverzekering, maar er zijn nog meer typen hulphonden. Wij focussen ons onderzoek op psychosociale assistentiehonden die mensen ondersteunen met een psychische beperking zoals PTSS, autisme, angst- en eetstoornissen. Dit doen ze bijvoorbeeld door spanning te leren herkennen en aangeven, nachtmerries te onderbreken, te bufferen (persoonlijke ruimte behouden) en diepe druk te verlenen om van binnen uit te kalmeren.
- 3) Omdat psychosociale assistentiehonden speciale taken verrichten, zijn de kosten voor de opleiding vaak hoog en vooral voor mensen in een kwetsbare situatie lastig te betalen. Hoe vindt u dat deze honden gefinancierd zouden moeten worden?
 - a. Met eigen geld, via de zorgverzekering, via wmo?
 - b. Kunt u toelichten waarom?
- 4) Veel mensen die een psychosociale assistentiehond nodig hebben kloppen voor de financiering daarvan aan bij hun gemeente (wmo), omdat de zorgverzekering deze honden niet vergoed. Wat vindt u hiervan?

[Controleer of de opname nog aanstaat]

- 5) Kunt u een inschatting maken van hoeveel aanvragen voor psychosociale assistentiehonden jullie als gemeente ongeveer per jaar krijgen?
 - a. Is deze hoeveelheid aanvragen in de afgelopen jaren veranderd?
 - b. Hoeveel van deze aanvragen worden ongeveer gehonoreerd?
 - c. Is het aantal gehonoreerde aanvragen verhoudingsgewijs veranderd in de afgelopen jaren?
- 6) Kunt u iets vertellen over het beleid rondom (WMO) vergoedingen van hulphonden binnen uw gemeente?
- 7) Kunt u uitleggen op basis waarvan er beslist wordt om een aanvraag voor een psychosociale assistentiehond te weigeren of toe te kennen?
 - a. Welke informatie wordt hiervoor verzameld/gevraagd, bij welke partijen?
 - b. Welke redenen wegen geven de doorslag bij het wel/niet toekennen van financiering?
 - c. Wat is een belangrijke reden om een aanvraag wel toe te kennen?
 - d. En wat is een belangrijke reden om een aanvraag niet toe te kennen?

- 8) Wat vindt u van het (gebrek aan) Nederlandse wetgeving omtrent de accreditatie van psychosociale hulphonden?
- 9) Houdt de gemeente contact met mensen die een hulphond via de gemeente hebben kunnen financieren?
 - a. Heeft u deze persoon/personen zowel voor- als na het verkrijgen van de hulphond meegemaakt?
 - b. Indien ja, zag u verschil in het functioneren van deze persoon/personen?
 - c. Worden gehonoreerde aanvragen in het algemeen opgevolgd door de gemeente?

Afsluiting

- Dit waren de vragen die ik wilde stellen. Is er nog iets dat u graag wilt toevoegen?
 - *Heeft u zelf nog vragen?*
- Zo niet, dan stop ik nu de opname [/STOPZETTEN
- We gaan uw antwoorden en die van anderen zo goed mogelijk samenvatten, zonder namen te noemen. Uiteindelijk gaan we dit gebruiken voor een richtlijn voor de financiering van assistentiehonden, die we landelijk onder de aandacht gaan brengen in augustus/september. U krijgt een email als deze gereed is.
- Heel erg bedankt voor uw bijdrage!